

Beste Gemeenteraadsleden, Geacht College, Beste GGD,

Als slachtoffer van het storten van staalslakken in onze leefomgeving volg ik het gebruik en de voortgang van het tijdelijk verbod daarvan op de voet.

In een recent artikel van CentraalPlus van 29 mei jl. zag ik dat bewoners alarm slaan om stof en gezondheidsklachten bij een bouwproject genaamd Starrenburg III in Voorschoten

Omdat ik gaandeweg in dit dossier er achter ben gekomen dat de kennis bij de GGD, bestuurders en beleidsontwikkelaars over het gebruik en effect van staalslakken in de leefomgeving vaak van horen zeggen is of advisering vanuit de literatuur betreft, stuur ik u de e-mail en bijgevoegde brief door die destijds verstuurd is aan de staatssecretaris van I&W de heer Chris Jansen.

Tevens stuur ik u één van de drie vonnissen door die betrekking heeft op "onze zaak" waarin het causale verband wordt gelegd tussen de lichamelijke schade die wij door de staalslakkenstof hebben opgelopen wordt erkend door de rechter en mijn zienswijze op het Circulaire Materialenplan waaruit duidelijk wordt dat het gebruik van staalslakken als circulaire bouwstof stoelt op een *positief gebruiksadvies van Tata Steel* aan de minister en een rechtsoordeel dat de minister daarop heeft gebaseerd.

Na een uitzending van Nieuwsuur heeft de minister - om verwarring rondom en het onterecht gebruik van de adviezen te voorkomen - besloten om de rechtsoordelen van de betreffende website te verwijderen. Dit betreft niet alleen het rechtsoordeel uit 2017 over staalslakken, maar alle 42 rechtsoordelen die tussen 2014 en 2019 zijn uitgegeven.

Sinds 25 juli 2024 is de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) van kracht. De wet verplicht grote bedrijven niet alleen om naar hun eigen activiteiten te kijken, maar de gehele waardeketen te onderzoeken. Van grondstof tot aan de afnemer. Bedrijven moeten eventuele negatieve gevolgen, zoals vervuiling en slechte werkomstandigheden, in kaart brengen en zoveel mogelijk verminderen of stoppen.

De staalslakkenketen start bij Tata Steel en deze heeft recent van de Omgevingsdienst dwangsommen opgelegd gekregen nu *Tata Steel weigert om staalslakken aan te merken als gevaarlijke stof*.

Hiernaar verwijzend heeft u als college dan wel raad met de CSDDD een mogelijke tool om de kosten die gemoeid zijn met het opruimen of tegengaan van de milieuvervuiling door staalslakken in bestaande toepassingen neer te leggen bij de eerste schakel van de keten.

Verdere toelichting op de brief aan voormalig staatssecretaris Janssen, is denk ik overbodig, omdat de brief voldoende voor zich spreekt. In deze brief kunt u ook de lichamelijke schade zien die de stof van staalslakken bij ons heeft aangericht.

Ik heb bij deze ook de vrijheid genomen om de GGD in deze e-mail mee te nemen, omdat gelet op het gegeven advies aan het college over de stof afkomstig van de staalslakken het advies zeer gedateerd is en niet meer passend is bij deze situatie.

Omwonenden lopen op grote afstand risico door de stof met o.a. Calciumoxide die zij mogelijk kunnen inademen of op de huid krijgen. Ik roep u als college en bevoegd gezag op, om de GGD op te dragen naar aanleiding van deze e-mail, vonnis en foto's haar advies te herzien.

Daarnaast dient u zich te beraden op de gevolgen voor het milieu wat deze stort met zich meebrengt en de enorme kosten die gepaard gaan bij het voorkomen van een milieuramp of het opruimen. Eerbeek en Spijk zijn hier een voorbeeld van.

Ik wens u dan ook veel sterkte met deze casus, waarvan ik vanuit het artikel alleen kan herleiden dat de ontstane situatie niet in zijn totaliteit wordt overzien door u als college maar zeker niet door de GGD. Als voormalig beleidsmedewerker adviseer ik u het werk stil te leggen en direct te starten met monitoring door de Omgevingsdienst op Calciumoxide (PH 13) met samenhangend de PH waarde van de omgeving, Chroom, Vanadium, Lood, Mangaan (kankerverwekkend) en overige zware metalen.

Voor ervaringsadvies kunt u hiervoor terecht bij:

DCMR Milieudienst Rijnmond

Parallelweg 1

3112 NA Schiedam

Telefoon: [REDACTED]

Indien u vragen heeft kunt u mij bellen op het volgende telefoonnummer: [REDACTED].

met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Geachte heer Jansen,

Op 21 mei jl. verscheen er een artikel van Aaf Brandt Corstius in de Volkskrant met als kop:

In dit huis- Het beeld van iemand die over staalslak rolt.-

Deze headliner trok meteen mijn aandacht. Verder lezend wordt u geciteerd met de volgende uitspraak: Staalslak is alleen gevaarlijk bij inname. "Niet als je eroverheen rolt, bij wijze van spreken".

Deze uitspraak getuigt van weinig kennis van en ervaring met staalslakken. Mijn buurman [REDACTED] en ik hebben deze ervaring wel en willen deze graag met u delen in bijgevoegde brief en foto's.

met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Aan de staatssecretaris de heer C. Jansen
Ministerie van I&W
Postbus 20901
2500 EZ Den Haag

Onderwerp: Advies inzake toepassing staalslakken

Hellevoetsluis, 22 mei 2025

Geachte heer Jansen,

Op 21 mei jl. verscheen er een artikel van Aaf Brandt Corstius in de Volkskrant met als kop:
In dit huis- Het beeld van iemand die over staalslak rolt.-

Deze headliner trok meteen mijn aandacht. Verder lezend wordt u geciteerd met de volgende uitspraak: Staalslak is alleen gevaarlijk bij inname. "Niet als je eroverheen rolt, bij wijze van spreken". Deze uitspraak getuigt van weinig kennis van en ervaring met staalslakken. Mijn buurman [REDACTED] en ik hebben deze ervaring wel en willen deze graag met u delen.

In staalslakken zit naast schadelijke zware metalen ook calciumoxide, in de volksmond beter bekend als ongebluste kalk. Vroeger bij kloosters was er altijd wel een put met ongebluste kalk, waarvan het verhaal ging dat daar de geboren baby's van de nonnen in verdwenen. Of dit wel of niet waar is wil ik geen oordeel over geven, maar het gaat erom dat een dergelijke stof daarvoor geschikt is. Ook criminelen overgieten lichamen na liquidatie met ongebluste kalk om herkenning of ontdekking van het lichaam te voorkomen.

Wellicht denkt u goh wat is dit nu zwaar aangezet. Daarom dan maar een schets van onze casus in 2018 toen er in onze polder op nog een aardige afstand van onze woningen, bij aanhoudend droog weer staalslakken werden gestort. Door vrachtwagens werd stevig door gereden over de staalslakken weg die maar groeide en groeide onder de vele stortingen. Gevolg was prikkende ogen, bloedneuzen, brandplekken en brandwonden, hoesten en bloedhoesten. In totaal 46 mensen, 86 paarden en 3 honden waren slachtoffer van de staalslakkenstort. Daarvoor is ook aangifte gedaan in 2018. 24 juni aanstaande vindt de rechtszitting plaats.

Om u een beeld te geven van de brandwonden stuur ik u met toestemming van betrokkene, [REDACTED] een foto met de brandwonden die hij heeft opgelopen door enkel de stof van de staalslakken, die via een mechanische ventilatie van de airco in de slaapkamer, op zijn benen terecht is gekomen. Op andere plekken had hij ook last, maar deze foto's worden niet verspreid. Zelf heb ik door inademing van de staalslakkenstof bij het snoeien van de heg een brandwond in mijn longen opgelopen.

Hoezo kun je veilig over staalslakken rollen. Ik neem aan dat u daar hopelijk beschermende kleding en een masker bij bedenkt. Zo niet, dan hoop ik dat deze brief een eyeopener voor u is en dat u dergelijk uitspraken nooit meer zult doen. En dat u handelt naar de adviezen van het ILT en het RIVM, dat stelt dat staalslakken gevaarlijk zijn voor de gezondheid en het milieu.

Bovendien wanneer ergens staalslakken zijn toegepast en problemen opleveren is een oplossing ook niet voorhanden. Niemand wil het hebben en het afgegeven certificaat door Pelt en Hooijkaas, eigenaar De Hoop in Terneuzen, geldt dan ook niet meer. Het is dan geen bouwstof meer maar afval.

Bijlage

De brandwonden van [REDACTED]

het huilende en hoestende paard

Zo maar een foto van wat uitloog en doodgaand gras

De afstand van het werk tot aan onze huizen en dan toch effect op onze huid enz.

AAF BRANDT CORSTIUS
COLUMN

In dit huis Het beeld van iemand die over staalslak heen rolt

Het is flauw om mensen, ook als ze staatssecretaris zijn, erop te wijzen dat ze een woord anders uitspreken dan de meeste mensen. Maar Teun Struycken, de NSC-staatssecretaris Rechtsbescherming die tijdens dit vragenuur aan het woord is, doet het zo vaak en zo consequent dat ik erdoor afgeleid raak. Het gebeurt tijdens een vraag over het tekort aan politie op Bonaire.

Teun Struycken gaat dus over de politie, en die noemt hij *polisie*. Hij gaat ook over justitie, dat noemt hij *justisie*. En even later blijkt het woord *formatie* - *formasie* - ook een belangrijke rol te spelen in dit verhaal. Na enige tijd zie ik dat ik inmiddels zelf *polisie* in mijn notitieblok schrijf. Zo snel kan het gaan.

Andere dingen gaan minder snel, en over dingen die niet snel gaan, gaat het vandaag eigenlijk de hele tijd. Drie vragen over drie kwesties die te langzaam gaan.

1. Het kabinet doet te weinig tegen de Amerikaanse sancties om de vervolging van Benjamin Netanyahu en Yoav Gallant te dwarsbomen.
2. Er is allang te weinig noodhulp op Bonaire. ('Wat doet een samenleving als je 911 belt en er niemand komt, als de politie *letterlijk* niet opneemt?', aldus Faith Bruyning van NSC.)
3. Nederland doet niets tegen het gebruik van staalslakken in de bouw, terwijl al sinds 2009 bekend is dat die enorme milieurisico's opleveren.

Chris Jansen, de PVV-staatssecretaris Openbaar Vervoer en Milieu, moet zich verantwoorden voor het feit dat zijn ministerie, tegen het eigen advies van Rijkswaterstaat in, het gebruik van deze stof heeft doorgedrukt en niemand heeft geïnformeerd. Marieke Koekoek van Volt onder-vraagt hem erover, en gebruikt daarbij het mooie woord 'belobbd': 'We zien dat dit belobbd is, en door onderzoekers onder de pet gehouden is.'

Jansen scherm met het idee dat je 'in situaties waarbij kinderen gemoeid zijn' alvast het gebruik van staalslakken zou kunnen verbieden. Na enige tijd zegt hij dat staalslak alleen gevaarlijk is bij inname. 'Niet als je eroverheen rolt, bij wijze van spreken.' Het beeld van iemand die over staalslak heen rolt, hoe moeilijke te visualiseren ook, blijft me toch enige tijd bij.

Het andere onderwerp waarop te langzaam gehandeld wordt, zijn de sancties van de VS om de vervolging van Netanyahu en Gallant door het Internationaal Strafhof te voorkomen. 'Nu blijkt dat dat ook gaat lukken, want het werk van het Strafhof ligt zo goed als stil en er kan geen gerechtigheid worden gezocht voor de slachtoffers van oorlogsmisdaden en genocide in Gaza en van al

Staatssecretaris Chris Jansen dinsdag tijdens het vragenuur.

Foto ANP

die andere oorlogen', zegt Sarah Dobbe (SP).

Minister van Defensie Ruben Brekelmans (VVD) formuleert zijn bedenkingen omzichtig: 'De ervaring met deze Amerikaanse regering is ook dat het meteen demonstratief en in het openbaar volop aangaan van de confrontatie uiteindelijk niet per definitie tot de beste uitkomst kan leiden.'

'Heeft de minister het bericht wel gelezen?', vraagt Dobbe via de voorzitter. 'Het Strafhof ligt stil.' Brekelmans vindt het 'een heel flauwe vraag'. Weer verwoordt hij parlementair: 'Het idee dat bij het Strafhof nu alle lampen uit zouden zijn en er niet meer gewerkt wordt, komt niet overeen met het beeld dat wij hebben.'

Aan het eind van het vragenuur wordt het opvallend onrustig in de Kamer. Verschillende groepjes hebben het lawaaiig-gezellig met elkaar. 'Sssssshhhhhhhhhhh', verzucht Kamer-voorzitter Martin Bosma (PVV).

Een opvallend gesprekje speelt zich af tussen twee heel verschillende types: Geert Wilders (PVV) en Agnes Joseph (NSC). Nog nooit heb ik deze mensen met elkaar zien praten, maar ze zijn verward in een geanimeerd gesprek. Wilders lacht zelfs een paar keer een beetje. Verschillende cameramensen duiken erop.

'Ik zou wel willen weten waar Wilders en Joseph het met elkaar over hebben', zegt de vrouw die achter me zit. 'Het zal wel over pensioenen gaan', zegt de vrouw naast haar.

Ah ja, natuurlijk. Josephs plan voor een aanpassing in het pensioenstelsel, gesteund door PVV en BBB, wordt later die middag verworpen. Toch geen onverwachte nieuwe vriendschap gespot in de Kamer.

ECLI:NL:RBROT:2025:8004

Instantie	Rechtbank Rotterdam
Datum uitspraak	08-07-2025
Datum publicatie	08-07-2025
Zaaknummer	83/101125-20
Rechtsgebieden	Strafrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	Landelijke samenwerking WED kamers. Op een perceel aan de Sliklandseweg te Hellevoetsluis zijn er in 21 ladingen 63.000 ton staalslakken aangevoerd naar en toegepast op het perceel. Bij de toepassing van de staalslakken gelden toepassingsvoorwaarden die in de vorm van een productcertificaat door de leverancier Pelt & Hooijkaas zijn verstrekt. De zorgplicht op grond van de Wet bodembescherming en de Wet milieubeheer wordt in dit geval tenminste ingevuld door het productcertificaat en de hierin opgenomen toepassingsvoorwaarden. De toepassingsvoorwaarden van de staalslakken waren bij de verdachte en zijn medeverdachten bekend, maar zijn niet nageleefd. De verdachte is bij herhaling aanmerkelijk tekortgeschoten in zijn zorgplicht om bodemverontreiniging en gevaar voor de gezondheid te voorkomen. Oplegging van een taakstraf voor de duur van 180 uren, waarvan 60 uren voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaren.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

Rechtbank Rotterdam

Team straf 1

Parketnummer: 83/101125-20

Datum uitspraak: 8 juli 2025

Tegenspraak

Vonnis van de rechtbank Rotterdam, meervoudige economische kamer voor strafzaken, in de zaak tegen de verdachte:

[verdachte] ,

geboren te [geboorteplaats] op [geboortedatum] 1962,

ingeschreven in de basisregistratie personen op het adres:

[adres] ,

raadslieden mrs. A.F. Ammerlaan en H.J.E. Korteweg, beide advocaat te Dordrecht.

1 Onderzoek op de terechtzitting

Gelet is op het onderzoek op de terechtzitting van 24 juni 2025.

2 Tenlastelegging

Aan de verdachte is ten laste gelegd hetgeen is vermeld in de dagvaarding. De tekst van de tenlastelegging is als bijlage I aan dit vonnis gehecht.

3 Eis officier van justitie

De officieren van justitie mrs. S.J. Wirken en A.A. de Groot (hierna: de officier van justitie) hebben gevorderd:

- bewezenverklaring van het onder 1 en 2 ten laste gelegde;
- veroordeling van de verdachte tot een taakstraf voor de duur van 180 uren.

4 Waardering van het bewijs

4.1. Vaststelling feiten

De rechtbank stelt op grond van de inhoud van de bewijsmiddelen de volgende feiten en omstandigheden vast. Deze feiten hebben op de terechtzitting niet ter discussie gestaan en kunnen zonder nadere motivering dienen als vertrekpunt voor de beoordeling van de bewijsvraag.

Op een perceel aan de Sliklandseweg (kruising Zwarte Dijk / N57) te Hellevoetsluis zijn LD-staalslakken (hierna: staalslakken) toegepast. Met de staalslakken moest een tijdelijke voorziening (een rijbaan / wal) worden gerealiseerd, waarna (een deel van) het perceel kon worden verhoogd en verbeterd door het storten van schone grond en bagger. De aanvoer en toepassing van deze staalslakken is op 27 juni 2018 begonnen. Op 15 augustus 2018 zijn de werkzaamheden met de staalslakken stilgelegd. In totaal zijn er in 21 ladingen 63.000 ton staalslakken aangevoerd naar en toegepast op het perceel.

Het perceel aan de Sliklandseweg is eigendom van medeverdachte [medeverdachte rechtspersoon] (hierna: [medeverdachte rechtspersoon]). Het bedrijf van de verdachte, [bedrijf 1] , is met [medeverdachte rechtspersoon] overeengekomen dat de verdachte grondverbetering aan het perceel zou uitvoeren ten behoeve van een latere verkoop. De verdachte heeft voor de rijbaan, die werd aangelegd voor de aan- en afvoer van de grond en bagger door vrachtwagens, staalslakken afgenomen bij leverancier Pelt & Hooykaas-IJmuiden B.V. (hierna: Pelt & Hooykaas) en toegepast op het perceel. Medeverdachte [medeverdachte] voerde, onder de naam van zijn bedrijf [bedrijf 2] , de begeleiding uit van alle werkzaamheden, waaronder de aanvoer en het storten van de staalslakken op het perceel. De staalslakken zijn door Pelt & Hooykaas geleverd onder een productcertificaat waarin toepassingsvoorwaarden zijn opgenomen.

4.2. Bewijswaardering

4.2.1. Standpunt verdediging

De verdachte dient te worden vrijgesproken van het onder 1 en 2 tenlastegelegde. De verdachte heeft de toepassingsvoorwaarden nageleefd die de leverancier in de vorm van een productcertificaat had verstrekt. Hij heeft daarmee alle maatregelen genomen die redelijkerwijs van hem konden worden verwacht tegen bodemverontreiniging en stofoverlast. De verdachte heeft de tenlastegelegde gedragingen niet beoogd en enige kans op het toebrengen van milieuschade is door hem niet willens en wetens aanvaard.

4.2.2. Beoordeling

Bij de toepassing van de staalslakken gelden toepassingsvoorwaarden die in de vorm van een productcertificaat door de leverancier Pelt & Hooykaas zijn verstrekt. De zorgplicht van de

verdachte wordt in dit geval tenminste ingevuld door het productcertificaat en de hierin opgenomen toepassingsvoorwaarden.

Feit 1

In paragraaf 2 van het productcertificaat worden de toepassingsvoorwaarden beschreven. Hierin is onder andere vermeld dat onder de staalslakken een laag doorlatend zand aangebracht dient te worden, met een dikte van tenminste 0,50 meter, en dat de onderzijde van de staalslakken zo ontworpen dient te worden dat deze, na zetting, tenminste 0,50 meter boven het bestaande maaiveld wordt toegepast.

Aan deze voorwaarden hebben de verdachte en zijn medeverdachten [medeverdachte] en [medeverdachte rechtspersoon] niet voldaan. De Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond constateert bij controle op 29 juni 2018 dat de staalslakken direct op de bodem zijn toegepast en dat er geen zandlaag onder de staalslakken is aangebracht. Ook de verdachte heeft dat ter zitting bevestigd. Alleen op het laagst gelegen deel is extra zand aangebracht, volgens de verdachte om een hoogteverschil op te heffen. De toepassingsvoorwaarden van de staalslakken waren bij de verdachte en zijn medeverdachten bekend, maar zijn dus niet nageleefd. Niet alle maatregelen zijn genomen die van de verdachte redelijkerwijs konden worden gevergd teneinde bodemverontreiniging te voorkomen die kan optreden wanneer kalk uit de staalslakken in de bodem raakt.

Feit 2

Daarnaast is (ter voorkoming van stofvorming) in de toepassingsvoorwaarden bepaald dat licht gespreoid dient te worden. Uit de verklaringen van meerdere getuigen blijkt dat er (althans door de aannemer) niet of te weinig werd gespreoid en dat zij veel stof hebben gezien tijdens en direct na de werkzaamheden met de staalslakken; zij ondervonden daarvan ook hinder. Uit de verklaring van medeverdachte [medeverdachte] blijkt dat ook hij heeft erkend dat op veel momenten stofvorming is ontstaan tijdens het aanvoeren en storten van de staalslakken. Dat door deze stofvorming gevaren voor de gezondheid van de mens en milieu konden optreden, blijkt uit het rapport van het NFI. De verdachte en zijn medeverdachte hebben niet alle maatregelen tegen stofoverlast genomen die van hen redelijkerwijs konden worden gevergd.

4.2.3. *Conclusie*

De verdachte is samen met de medeverdachte(n) de beide zorgplichten (voorkomen van verontreiniging van de bodem en van gevaar voor de gezondheid van de mens) opzettelijk niet nagekomen.

De verweren worden verworpen.

4.3. Bewezenverklaring

In bijlage II heeft de rechtbank de inhoud van wettige bewijsmiddelen opgenomen, houdende voor de bewezenverklaring redengevende feiten en omstandigheden. Op grond daarvan, en op grond van de redengevende inhoud van het voorgaande, is wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte het onder 1 en 2 ten laste gelegde heeft begaan op die wijze dat:

1.

hij, in de periode van 27 juni 2018 tot en met 15 augustus 2018 te Hellevoetsluis, tezamen en in vereniging met een of meer anderen, opzettelijk, telkens als degene die op de bodem van een perceel aan de Sliklandseweg, een handeling, als bedoeld in artikel 6 tot en met 11 van de Wet bodembescherming heeft verricht, te weten het toepassen van LD-staalslakken, waarbij kalk (calciumoxide), die de bodem kan verontreinigen of aantasten, op of in de bodem raakt, en terwijl hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kon worden verontreinigd of aangetast, niet alle maatregelen heeft genomen die redelijkerwijs van hem kon worden gevergd, teneinde die verontreiniging en aantasting te voorkomen en toen die verontreiniging en aantasting zich voordeed, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan niet

heeft beperkt

2.

hij, in de periode van 27 juni 2018 tot en met 15 augustus 2018 te Hellevoetsluis, tezamen en in vereniging met een ander, opzettelijk, telkens als degene die beroepshalve stoffen toepast, te weten LD-staalslakken en telkens wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door zijn handelingen met die stoffen gevaren konden optreden voor de gezondheid van de mens en voor het milieu, telkens opzettelijk, niet alle maatregelen heeft genomen die redelijkerwijs van hem konden worden gevergd, teneinde die gevaren zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken, immers werden die LD-staalslakken

toegepast, terwijl niet of onvoldoende maatregelen werden getroffen om stofoverlast (zo veel mogelijk) tegen te gaan.

Hetgeen meer of anders is ten laste gelegd is niet bewezen. De verdachte moet daarvan worden vrijgesproken.

5 Strafbaarheid feiten

De bewezen feiten leveren op:

1. medeplegen van overtreding van een voorschrift gesteld bij artikel 13 van de Wet bodembescherming, opzettelijk begaan, meermalen gepleegd;

2. medeplegen van overtreding van een voorschrift gesteld bij artikel 9.2.1.2. Wet milieubeheer, opzettelijk begaan, meermalen gepleegd.

Er zijn geen feiten of omstandigheden aannemelijk geworden die de strafbaarheid van de feiten uitsluiten.

De feiten zijn dus strafbaar.

6 Strafbaarheid verdachte

Er is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van de verdachte uitsluit.

De verdachte is dus strafbaar.

7 Motivering straf

7.1. Algemene overweging

De straf die aan de verdachte wordt opgelegd, is gegrond op de ernst van de feiten, de omstandigheden waaronder de feiten zijn begaan en de persoon en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Daarbij wordt in het bijzonder het volgende in aanmerking genomen.

7.2. Feiten waarop de straf is gebaseerd

In de zomer van 2018 hadden meerdere buurtbewoners en paarden in de omgeving van de Sliklandseweg ineens met elkaar vergelijkbare gezondheidsklachten. Dit waren klachten als brandende, geïrriteerde en ontstoken ogen, longproblemen, veel hoesten en een soort brandwonden op het lijf. Omdat op dat moment op een nabijgelegen perceel vrachtwagens af en aan reden en materiaal gestort werd en daardoor veel stofoverlast optrad, gingen zij er vanuit dat de klachten

daarmee te maken hadden. Zij hebben bij verschillende autoriteiten aangeklopt om te proberen om de werkzaamheden te laten stoppen. Tijdens de zitting heeft [naam] op invoelende wijze naar voren gebracht hoe veel impact het gebeuren op de omwonenden heeft gehad.

Onderzoek van de autoriteiten wees uit dat op het perceel aan de Sliklandseweg grote hoeveelheden staalslakken werden gestort. Verdachte bleek als projectmanager door medeverdachte en eigenaar van de grond [medeverdachte rechtspersoon] te zijn ingeschakeld om grondverbetering uit te voeren op het perceel. Zonder overleg met de eigenaar heeft de verdachte besloten daarvoor een tijdelijk weg / wal van LD-staalslakken te plaatsen op het perceel. Dit werk heeft hij onder toezicht en begeleiding van het bedrijf van medeverdachte [medeverdachte] laten uitvoeren door een aannemer. Voor het gebruik van deze staalslakken ontving de verdachte een aanzienlijke vergoeding van Pelt & Hooykaas, de leverancier. Staalslakken zijn een vrij toepasbare bouwstof, maar ook in de zomer van 2018 was al bekend dat er risico's voor het milieu zijn bij toepassing van staalslakken. Om die reden hebben verdachte en zijn medeverdachte [medeverdachte] zowel mondeling als schriftelijk informatie en instructies ontvangen van de leverancier, Pelt & Hooykaas. Die instructies hebben zij vervolgens niet nageleefd.

De verdachte heeft bij diverse gelegenheden niet alle maatregelen genomen teneinde te voorkomen dat stof werd verspreid bij het transport en het storten van de staalslakken. Daarnaast zijn niet alle maatregelen genomen teneinde bodemverontreiniging te voorkomen, wanneer kalk uit de LD-staalslakken in de bodem raakt. De verdachte heeft niet alle maatregelen genomen die redelijkerwijs van hem konden worden gevergd.

Het handelen van de verdachte had tot gevolg dat schadelijke stoffen in de onbeschermd bodem terecht konden komen, waardoor het bodemleven kon worden aangetast. Tevens hebben veel omwonenden last en klachten ondervonden van de stofverspreiding. Daarbij heeft het voor hen veel onrust meegebracht.

Naar het oordeel van de rechtbank is de verdachte bij herhaling aanmerkelijk tekortgeschoten in zijn zorgplicht om bodemverontreiniging en gevaar voor de gezondheid te voorkomen.

De rechtbank neemt het de verdachte kwalijk dat hij zichzelf niet verantwoordelijk voelt voor de ontstane situatie en het kwalijke van zijn handelen tot op heden niet inziet. Hoewel de milieuschade uiteindelijk beperkt is geweest, is het niet door toedoen van de verdachte dat het perceel is opgeruimd en terug is gebracht naar oorspronkelijke schone staat.

7.3. Persoonlijke omstandigheden van de verdachte

7.3.1. Strafblad

De rechtbank heeft acht geslagen op een uittreksel uit de justitiële documentatie van 27 maart 2025, waaruit blijkt dat de verdachte niet eerder is veroordeeld voor soortgelijke strafbare feiten.

7.4. Conclusies van de rechtbank

Gelet op hetgeen de rechtbank hierboven heeft overwogen, komt zij tot de volgende conclusies.

Bij de ernst van de feiten past een taakstraf.

De verdachte is met zijn eenmanszaak tot op heden werkzaam in dezelfde sector waarbinnen de strafbare feiten hebben plaatsgevonden. Dit maakt dat de rechtbank een deel van de taakstraf voorwaardelijk zal opleggen. Dit voorwaardelijk strafdeel dient er toe de verdachte ervan te weerhouden in de toekomst opnieuw strafbare feiten te plegen.

De rechtbank houdt rekening met de overschrijding van de redelijke berechtingstermijn. Op grond van artikel 47 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (HGEU) en artikel 6, eerste lid, van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) dient de verdachte binnen een redelijke termijn te worden berecht. De redelijke termijn is in dit geval gestart op 17 april 2019, het eerste verhoor van de verdachte waarin aan hem kenbaar is gemaakt waarvan hij wordt verdacht. Tot aan dit vonnis is een periode van zes jaren verstreken. Omdat er geen

sprake is van bijzondere omstandigheden, is de redelijke termijn in deze zaak met vier jaren overschreden.

De rechtbank heeft in het voordeel van de verdachte rekening gehouden met deze forse overschrijding van de redelijke termijn, de ouderdom van de feiten en de blanco documentatie van de verdachte. Daarbij is de verdachte door bestuurs- en civielrechtelijke procedures reeds getroffen en ligt er al sinds langere tijd beslag op zijn huis, wat veel onzekerheid met zich meebrengt.

Alles afwegend acht de rechtbank de hierna te noemen straf passend en geboden.

8 Vorderingen benadeelde partijen/ schadevergoedingsmaatregelen

Als benadeelde partij hebben zich in het geding gevoegd omwonenden uit de omgeving van het perceel aan de Sliklandseweg. Het betreft:

1. [benadeelde partij 1] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 179,82 aan materiële schade en een vergoeding van 500,- aan immateriële schade.
2. [benadeelde partij 2] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 240,- aan materiële schade.
3. [benadeelde partij 3] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 3.000,- aan immateriële schade.
4. [benadeelde partij 4] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 32.640,- aan materiële schade.
5. [benadeelde partij 5] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 637,37 aan materiële schade en een vergoeding van 3.000,- aan immateriële schade.
6. [benadeelde partij 6] . De benadeelde partij vordert een vergoeding van 500,- aan materiële schade en een vergoeding van 5.000,- aan immateriële schade.
7. [benadeelde partij 7] . De benadeelde partij vordert een vergoeding aan immateriële schade. Er zijn geen bedragen op het schadeformulier ingevuld.
8. [benadeelde partij 8] . De benadeelde partij vordert een vergoeding aan immateriële schade. Er zijn geen bedragen op het schadeformulier ingevuld.

8.1. Standpunt officier van justitie

De officier van justitie heeft zich uitgelaten over de vorderingen.

8.2. Standpunt verdediging

De verdediging heeft de vorderingen betwist.

8.3. Beoordeling

Voor toewijzing van schadevergoedingsvorderingen bestaan strikte, juridische, kaders. Het moet voor de rechtbank op basis van de stukken goed duidelijk zijn om welke schade het gaat, hoe hoog het bedrag is dat moet worden vergoed, en of de schade echt rechtstreeks te maken heeft met het strafbare feit waarvoor een verdachte wordt veroordeeld. Aan die voorwaarden voldoen veel van de vorderingen van de omwonenden niet. Om die reden zal het merendeel van de vorderingen niet worden toegewezen. Dat doet er niet aan af dat uit het dossier en hetgeen namens de omwonenden naar voren is gebracht, duidelijk is gebleken dat omwonenden van het perceel klachten en onzekerheid hebben ervaren als gevolg van de stortingen van de staalslakken.

8.3.1. *[benadeelde partij 7] en [benadeelde partij 8]*

[benadeelde partij 7] en [benadeelde partij 8] hebben de gestelde schade niet of nauwelijks omschreven en de hoogte van de geleden schade niet ingevuld. De rechtbank is daardoor niet in staat om de schade te begroten. De benadeelde partijen worden daarom niet-ontvankelijk in hun vordering verklaard.

Nu de benadeelde partijen niet-ontvankelijk zullen worden verklaard in hun vordering, zullen zij worden veroordeeld in de kosten door de verdachte ter verdediging van de vordering gemaakt,

welke kosten tot op heden worden begroot op nihil.

8.3.2. *[benadeelde partij 1] , [benadeelde partij 2] en [benadeelde partij 3]*

[benadeelde partij 1] , [benadeelde partij 2] en [benadeelde partij 3] hebben de gestelde schade onvoldoende onderbouwd. Ten aanzien van de gestelde schade zijn er door deze benadeelde partijen geen bewijsstukken voor de schadeposten ingediend. Daarbij is er ten aanzien van [benadeelde partij 1] onvoldoende onderbouwd dat sprake is van aantasting van de persoon op andere wijze.

De benadeelde partijen zullen daarom niet-ontvankelijk worden verklaard. De vordering kan slechts bij de burgerlijke rechter worden aangebracht.

Nu de benadeelde partijen niet-ontvankelijk zullen worden verklaard in hun vordering, zullen zij worden veroordeeld in de kosten door de verdachte ter verdediging van de vordering gemaakt, welke kosten tot op heden worden begroot op nihil.

8.3.3. *[benadeelde partij 4]*

heeft de gestelde schade onvoldoende onderbouwd met stukken. Daarbij is niet komen vast te staan dat de schade waarvan vergoeding wordt gevorderd, rechtstreeks verband houdt met het onder 2 bewezen verklaarde feit, te weten schending van de zorgplicht. De benadeelde partij zal daarom niet-ontvankelijk worden verklaard. De vordering kan slechts bij de burgerlijke rechter worden aangebracht.

Nu de benadeelde partij niet-ontvankelijk zal worden verklaard in zijn vordering, zal hij worden veroordeeld in de kosten door de verdachte ter verdediging van de vordering gemaakt, welke kosten tot op heden worden begroot op nihil.

8.3.4. *[benadeelde partij 5]*

Vast is komen te staan dat aan [benadeelde partij 5] door het onder 2 bewezen verklaarde strafbare feit rechtstreeks materiële schade is toegebracht, namelijk de reiskosten die de benadeelde partij heeft gemaakt ter hoogte van 55,28.

Ten aanzien van de dierenartskosten overweegt de rechtbank het volgende. Alleen kosten die gemaakt zijn door de benadeelde partij zelf komen voor vergoeding in aanmerking. De ingediende factuur van de dierenarts ziet op meerdere dieren, niet alleen de dieren van [benadeelde partij 5] . Hoewel de rechtbank dit uit praktisch oogpunt wel begrijpt, leidt het ertoe dat de rechtbank niet kan vaststellen welke kosten voor de dieren van [benadeelde partij 5] zelf zijn gemaakt. Dit deel van de vordering zal alleen al daarom niet-ontvankelijk worden verklaard.

Vast is komen te staan dat aan [benadeelde partij 5] door het onder 2 bewezen verklaarde strafbare feit rechtstreeks immateriële schade is toegebracht. Gelet op de aard van de gepleegde inbreuk, zal de schade naar maatstaven van billijkheid worden vastgesteld op 1.500,-. De benadeelde partij zal voor het overige niet-ontvankelijk worden verklaard. Dit deel van de vordering kan derhalve slechts bij de burgerlijke rechter worden aangebracht.

De benadeelde partij heeft gevorderd het te vergoeden bedrag te vermeerderen met wettelijke rente. De rechtbank bepaalt dat het te vergoeden schadebedrag vermeerderd wordt met wettelijke rente vanaf 15 augustus 2018.

Nu de vordering van de benadeelde partij deels zal worden toegewezen, zal worden bepaald dat de benadeelde partij en de verdachte ieder de eigen kosten dragen.

8.3.5. *[benadeelde partij 6]*

heeft de gestelde materiële schade onvoldoende onderbouwd. Ten aanzien van de gestelde schade zijn er door deze benadeelde partij geen bewijsstukken voor de schadeposten ingediend. De benadeelde partij zal daarom niet-ontvankelijk worden verklaard in dit deel van de vordering. Dit deel van de vordering kan slechts bij de burgerlijke rechter worden aangebracht.

Vast is komen te staan dat aan [benadeelde partij 6] door het onder 2 bewezen verklaarde strafbare feit rechtstreeks immateriële schade is toegebracht. Gelet op de aard van de gepleegde inbreuk, zal de schade naar maatstaven van billijkheid worden vastgesteld op 1.500,-. De benadeelde partij zal voor het overige niet-ontvankelijk worden verklaard. Dit deel van de vordering kan derhalve slechts bij de burgerlijke rechter worden aangebracht.

De benadeelde partij heeft gevorderd het te vergoeden bedrag te vermeerderen met wettelijke rente. De rechtbank bepaalt dat het te vergoeden schadebedrag vermeerderd wordt met wettelijke rente vanaf 15 augustus 2018.

Nu de vordering van de benadeelde partij deels zal worden toegewezen, zal worden bepaald dat de benadeelde partij en de verdachte ieder de eigen kosten dragen.

8.4. Conclusie

De verdachte moet de benadeelde partij [benadeelde partij 5] een schadevergoeding betalen van 55,28,- bestaande uit materiële schade en 1.500,- bestaande uit immateriële schade, vermeerderd met de wettelijke rente. Over het overige deel van de gevorderde schadevergoeding wordt in deze procedure geen inhoudelijke beslissing genomen.

Tevens wordt oplegging van de hierna te noemen maatregel als bedoeld in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht passend en geboden geacht.

De verdachte moet de benadeelde partij [benadeelde partij 6] een schadevergoeding betalen van 1.500,- bestaande uit immateriële schade, vermeerderd met de wettelijke rente. Over het overige deel van de gevorderde schadevergoeding wordt in deze procedure geen inhoudelijke beslissing genomen.

Tevens wordt oplegging van de hierna te noemen maatregel als bedoeld in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht passend en geboden geacht.

Ten aanzien van de benadeelde partijen [benadeelde partij 1] , [benadeelde partij 2] , [benadeelde partij 3] , [benadeelde partij 4] , [benadeelde partij 7] en [benadeelde partij 8] wordt in deze procedure over de gevorderde schadevergoeding geen inhoudelijke beslissing genomen.

Nu de verdachte het strafbare feit, ter zake waarvan schadevergoeding zal worden toegekend samen met een mededader heeft gepleegd, zijn zij daarvoor ieder hoofdelijk aansprakelijk. Indien en voor zover de mededader de benadeelde partijen betalen is de verdachte in zoverre jegens de benadeelde partijen van deze betalingsverplichting bevrijd.

9 Toepasselijke wettelijke voorschriften

Gelet is op de artikelen 9, 14a, 14b, 14c, 22c, 22d, 36f, 47, 55 van het Wetboek van Strafrecht, artikelen 6 en 13 van de Wet bodembescherming, artikel 9.2.1.2. van de Wet milieubeheer en de artikelen 1a, 2 en 6 van de Wet op de economische delicten.

10 Bijlagen

De in dit vonnis genoemde bijlagen maken deel uit van dit vonnis.

11 Beslissing

De rechtbank:

verklaart bewezen, dat de verdachte de onder 1 en 2 ten laste gelegde feiten, zoals hiervoor omschreven, heeft begaan;

verklaart niet bewezen hetgeen aan de verdachte meer of anders ten laste is gelegd dan hiervoor bewezen is verklaard en spreekt de verdachte daarvan vrij;

stelt vast dat het bewezen verklaarde oplevert de hiervoor vermelde strafbare feiten;

verklaart de verdachte strafbaar;

veroordeelt de verdachte tot een **taakstraf voor de duur van 180 (honderdtachtig) uren**, waarbij Reclassering Nederland dient te bepalen uit welke werkzaamheden de taakstraf dient te bestaan;

bepaalt dat van deze taakstraf **een gedeelte, groot 60 (zestig) uren**, niet ten uitvoer zal worden gelegd, tenzij de rechter later anders mocht gelasten;

verbindt hieraan een proeftijd, die wordt gesteld op 2 jaren;

tenuitvoerlegging kan worden gelast als de veroordeelde de algemene voorwaarde niet naleeft;

stelt als algemene voorwaarde:

de veroordeelde zal zich vóór het einde van de proeftijd niet aan een strafbaar feit schuldig maken;

beveelt dat, voor het geval de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht, vervangende hechtenis zal worden toegepast voor de duur van **60 dagen**;

veroordeelt de verdachte hoofdelijk met diens mededaders, des dat de een betalende de ander zal zijn bevrijd, om tegen behoorlijk bewijs van kwijting aan de benadeelde partij [benadeelde partij 5] te betalen een bedrag van **1.555,28 (zegge: duizend vijfhonderdvijfenvijftig euro en achtentwintig cent)**, bestaande uit 55,28 aan materiële schade en 1.500,- aan immateriële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente hierover vanaf 15 augustus 2018 tot aan de dag der algehele voldoening;

verklaart de benadeelde partij niet-ontvankelijk in het resterende deel van de vordering; bepaalt dat dit deel van de vordering slechts kan worden aangebracht bij de burgerlijke rechter;

bepaalt dat de benadeelde partij en de verdachte ieder de eigen kosten dragen;

legt aan de verdachte **de maatregel tot schadevergoeding** op, inhoudende de verplichting aan de staat ten behoeve van [benadeelde partij 5] te betalen **1.555,28**, (hoofdsom, **zegge: duizend vijfhonderdvijfenvijftig euro en achtentwintig cent**), vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 15 augustus 2018 tot aan de dag van de algehele voldoening; bepaalt dat indien volledig verhaal van de hoofdsom van **1.555,28** niet mogelijk blijkt, **gijzeling** kan worden toegepast voor de duur van **25 dagen**; de toepassing van de gijzeling heft de betalingsverplichting niet op;

verstaat dat betaling aan de benadeelde partij, waaronder begrepen betaling door zijn mededader, tevens geldt als betaling aan de staat ten behoeve van de benadeelde partij en omgekeerd;

veroordeelt de verdachte hoofdelijk met diens mededaders, des dat de een betalende de ander zal zijn bevrijd, om tegen behoorlijk bewijs van kwijting aan de benadeelde partij [benadeelde partij 6] te betalen een bedrag van **1.500,- (zegge: duizend vijfhonderd euro)**, bestaande uit immateriële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente hierover vanaf 15 augustus 2018 tot aan de dag der algehele voldoening;

verklaart de benadeelde partij niet-ontvankelijk in het resterende deel van de vordering; bepaalt dat dit deel van de vordering slechts kan worden aangebracht bij de burgerlijke rechter;

bepaalt dat de benadeelde partij en de verdachte ieder de eigen kosten dragen;

legt aan de verdachte **de maatregel tot schadevergoeding** op, inhoudende de verplichting aan de staat ten behoeve van [benadeelde partij 6] te betalen **1.500,-** (hoofdsom, **zegge: duizend vijfhonderd euro**), vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 15 augustus 2018 tot aan de dag van de algehele voldoening; bepaalt dat indien volledig verhaal van de hoofdsom van **1.500,-** niet mogelijk blijkt, **gijzeling** kan worden toegepast voor de duur van **25 dagen**; de toepassing van de gijzeling heft de betalingsverplichting niet op;

verstaat dat betaling aan de benadeelde partij, waaronder begrepen betaling door zijn mededader, tevens geldt als betaling aan de staat ten behoeve van de benadeelde partij en omgekeerd;

verklaart de benadeelde partijen [benadeelde partij 1] , [benadeelde partij 2] , [benadeelde partij 4] , [benadeelde partij 3] , [benadeelde partij 7] , [benadeelde partij 8] niet-ontvankelijk in de vordering;

veroordeelt de benadeelde partij in de kosten door de verdachte ter verdediging tegen de vordering gemaakt, en begroot deze kosten op nihil.

Dit vonnis is gewezen door mr. E.M. Havik, voorzitter,

en mrs. A.C. Palmboom en D. ten Boer, rechters,
in tegenwoordigheid van mr. S.T.C.J.M. de Jongh, griffier,
en uitgesproken op de openbare terechtzitting op 8 juli 2025.

De oudste rechter en jongste rechter zijn buiten staat dit vonnis mede te ondertekenen.

Bijlage I

Tekst tenlastelegging

Aan de verdachte wordt ten laste gelegd dat

1.

hij, in de periode van 27 juni 2018 tot en met 15 augustus 2018 te Hellevoetsluis, gemeente Hellevoetsluis, tezamen en in vereniging met een of meer anderen, althans alleen, opzettelijk, (telkens) als degene die op en/of in de bodem van een perceel aan de Sliklandseweg, een handeling, als bedoeld in artikel 6 tot en met 11 van de Wet bodembescherming heeft verricht, te weten het toepassen van LD-staalslakken, waarbij kalk (calciumoxide), die de bodem kan verontreinigen of aantasten, op of in de bodem raakt, en terwijl hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handeling(en) de bodem kon worden verontreinigd of aangetast, niet alle maatregelen heeft genomen die redelijkerwijs van hem kon worden gevergd, teneinde die verontreiniging en/of aantasting te voorkomen en/of toen die verontreiniging en/of aantasting zich voordeed, de verontreiniging of de aantasting en/of de directe gevolgen daarvan niet heeft beperkt en/of zoveel mogelijk ongedaan heeft gemaakt;

2.

hij, in de periode van 27 juni 2018 tot en met 15 augustus 2018 te Hellevoetsluis, gemeente Hellevoetsluis, tezamen en in vereniging met een of meer anderen, althans alleen, opzettelijk, (telkens) als degene die beroepshalve (een) stof(fen) en/of mengsel(s) toepast en/of bewerkt en/of verwerkt en/of aan een ander ter beschikking stelt, te weten LD-staalslakken en (telkens) wist en/of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door zijn handelingen met die stof(fen) en/of dat/die mengsel(s) gevaren konden optreden voor de gezondheid van de mens en/of voor het milieu, (telkens) opzettelijk, niet alle maatregelen heeft genomen die redelijkerwijs van hem konden worden gevergd, teneinde die gevaren zoveel mogelijk te voorkomen en/of te beperken, immers werden die LD-staalslakken toegepast, terwijl niet of onvoldoende maatregelen werden getroffen om stofoverlast (zo veel mogelijk) tegen te gaan.

Aan Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat/
De staatssecretaris Openbaar Vervoer en Milieu
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag

Onderwerp: Uw kenmerk 103614714 - Zienswijze op het ontwerp Circulair Materialenplan en bijbehorende documenten

Hellevoetsluis, 2 maart 2025

Geachte Staatssecretaris,

Hierbij dien ik een zienswijze in op het ontwerp Circulair Materialenplan en bijbehorende documenten. Vanwege de pro forma heeft de zienswijze bij u het volgende nummer gekregen: 103614714.

Ik teken hierbij aan dat ik mij het recht voorbehoud om aanvullingen te doen tot er geen sprake meer is van een redelijke termijn tot het uitkomen van de nota van beantwoording / zienswijzen nota.

Mijn interesse om een zienswijze in te dienen komt voort uit het feit dat in 2018 LD-staalslakken in onze polder zijn gestort met ernstige gevolgen voor de leef- en water omgeving en voor de gezondheid van mens en dier. Er is voor 46 mensen en 86 paarden en 3 honden aangifte gedaan.

Reactie

LD- staalslakken onvindbaar in CMP

In alle gepubliceerde stukken behorende bij het Ontwerp CMP* heb ik getracht te zoeken naar specifiek deze afvalstroom. Maar eigenlijk heb ik dit product niet snel kunnen vinden. (* <https://circulairmaterialenplan.nl/inspraak/materialen/>).

Behoudens een brief onder het kopje rechtsoordeel (*<https://www.afvalcirculair.nl/afvalstof-of-niet-afvalstof/rechtsoordelen/>) waarbij LD-staalslakken in 2017 worden aangemerkt als bijproduct.

En over bijproducten wordt vermeld: Als sprake is van een 'bijproduct' is het materiaal nooit een afvalstof geweest. (*<https://www.afvalcirculair.nl/afvalstof-of-niet-afvalstof/bijproduct-route/>)

Te lezen valt, dat op Europees niveau geen criteria voor bijproducten zijn vastgesteld. Wel geldt in Nederland de Regeling criteria bijproducten kaderrichtlijn afvalstoffen, die gaat over ruwe glycerine. Wanneer op de link naar de kaderwet wordt geklikt wordt duidelijk dat deze niet meer actief is na 31 december 2023.

Dit leidt tot de vraag: Vallen LD-staalslakken wel onder dit CMP? Is dat de reden dat zij niet te vinden zijn als specifiek materiaal binnen het CMP? Waar vallen LD-staalslakken wel onder?

Gelet op de landelijke problematiek waar LD-staalslakken zijn gebouwd in werken, zouden de LD-staalslakken een onderdeel moeten vormen in dit Ontwerp CMP.

Kaders voor gebruik LD-staalslakken ontbreken in het CMP

In het hele land poppen momenteel steeds meer projecten op waar deze LD-staalslakken als circulaire bouwstof zijn gebruikt en problemen opleveren ten aanzien van het milieu.

In de Beslisnota Ontwerp CMP onder Kernpunten op pagina 2 staat:

De transitie naar een circulaire economie vereist echter een bredere visie dan die van het LAP. Met het CMP wordt aandacht besteed aan alle fasen in de productketen: het ontwerp, de productie, het gebruik, tot en met de afvalverwerking en nieuwe toepassing van materialen en producten. Goede keuzes hier leiden tot minder afval en tot materialen die gemakkelijker weer kunnen worden ingezet in de economie in plaats van ze te moeten verbranden of storten. De kern van het afvalstoffenbeleid, de bescherming van milieu en volksgezondheid door goed afvalbeheer, blijft daarbij ongewijzigd.

De vraag is daarom: Nu LD-staalslakken bestempeld zijn als bijproduct en geen afval zijn, maar wel milieuproblemen veroorzaken, wat zijn de kaders, wie controleert en handhaaft binnen het proces van toepassing. Hoe wordt de kern van dit CMP de bescherming van milieu en volksgezondheid door goed afvalbeheer bewaakt als het gaat om een bijproduct en specifiek als het gaat om LD-staalslakken.

Rechtsoordeel LD-staalslak d.d. 22 september 2017 zijn bijproduct dient in het kader van dit Ontwerp CMP te worden herzien naar materiaal -afval

Destijds is in 2018 informatie over de toepassing van LD-staalslakken opgevraagd bij de Helpdesk Bodem en deze gaf het volgende antwoord:

Ja, LD-staalslakken (of hoogovenslakken) kunnen als bouwstof zonder vergunning nuttig worden toegepast op de bodem, mits voldaan wordt aan alle voorwaarden van het Besluit bodemkwaliteit. Belangrijkste voorwaarden zijn:

>>1. Bouwstoffen mogen alleen worden toegepast in 'werken'. Dit zijn functionele, nuttige toepassingen van bouwstoffen, zoals gebouwen, (spoor)wegen, bruggen, geluidswallen en dijken.

>>2. Bovendien mag niet een grotere (of kleinere) hoeveelheid bouwstoffen worden toegepast dan voor de functie noodzakelijk is. Anders is sprake van het ontdoen van afvalstoffen.

>>3. Bouwstoffen moeten terugneembaar worden toegepast en de bouwstoffen moeten worden verwijderd wanneer een werk zijn functie verliest.

>>4. De kwaliteit van de toe te passen bouwstoffen moet voldoen aan de milieu hygiënische eisen van het Besluit bodemkwaliteit.

Met name >>2 is interessant. Wie beoordeelt of de hoeveelheid die nodig is voor de noodzakelijke functie overschreden wordt. Op dit moment niemand. De overheid weet niet eens waar alles ligt.

Bovendien dient opgemerkt te worden dat in de praktijk de idee bestaat dat het als een gewoon product gebruikt kan worden en er tevens geld toegegeven wordt wanneer het product wordt afgenomen. Dit geeft een perverse en tevens gevaarlijk prikkel in de markt. Immers een toename in het volume van afname wordt hiermee gestimuleerd, waarmee eveneens een bepaalde mate van zorgvuldigheid bij de toepassing lijkt te verdwijnen. Steeds komt de volgende conclusie aan de orde in de gevallen dat de toepassing in de praktijk niet goed is gegaan: het kan mits goed toegepast. En daar zit juist de bottleneck. Het gehele proces na afname tot en met toepassing is niet goed geregeld en het LAP draagt daar tot op heden niet aan bij en in de toekomst het CMP ook niet als deze is vastgesteld.

Terwijl volgens de 'Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) in aanvullingen en ophogingen' geldend van 06-07-2005 t/m heden wel degelijk een Wm vergunning noodzakelijk is voor het aanbrengen van hoogovenslakken. Maar dit door het

rechtsoordeel van 2017 te niet wordt gedaan. Ook al spreekt het rechtsoordeel dat er mogelijk andere wet- en regelgeving van toepassing kan zijn op LD- staalslak, wordt er in de praktijk niet als zodanig mee omgegaan gelet op de ernstige milieuproblemen bij een aantal projecten in Nederland.

Wanneer gekeken wordt naar de wijze waarop Pelt en Hooijkaas, de leverancier van de LD-staalslakken van TATA Steel omgaat is als volgt:

Voor risicovolle bouwstoffen is in de wet een verplichting opgenomen voor het isoleren, beheersen en controleren (IBC) van de bouwstof om risico's voor het milieu tegen te gaan. Staalslakken zijn volgens de wetgeving geen IBC-bouwstoffen en volgens het rechtsoordeel een bijproduct. Dit betekent dat er geen wettelijke verplichting voor isoleren, beheersen en controleren bestaat. Ook is er geen meldplicht bij het bevoegd gezag. Hierdoor is de mogelijkheid tot controle en handhaving zeer beperkt. Pelt en Hooijkaas hanteert dit principe van IBC-bouwstof voor de toepassing van LD-staalslakken wel in haar protocol als bijsluiter wanneer het product wordt overgedragen aan de afnemer.

Op het moment van overdracht verandert een IBC-bouwstof in een bijproduct en is de omgeving waar het wordt toegepast vogelvrij, doordat toezicht en handhaving niet goed geregeld zijn. Ook met de door de staatssecretaris gewenste meldingsplicht waar de LD-staalslakken worden verwerkt in een bouwwerk lost het probleem van milieuvervuiling die met regelmaat ontstaat niet op. Toezicht en handhaving zijn daarin niet geregeld.

Ten aanzien van LD staalslakken zijn gelet op de samenstelling en eerder geuite zorgen vanwege de hoge zuurgraad en de zware metalen door ILT inmiddels vraagtekens gezet bij het gebruik daarvan.

Dit leidt tot de vraag: Het in 2017 opgestelde rechtsoordeel is vooral gebaseerd op informatie die door TATA steel is aangeleverd. Moet het rechtsoordeel van 2017 in het kader van dit Ontwerp CMP niet herzien worden, nu er meer ervaring is opgedaan met het gebruik van LD-staalslakken, door deze aan te merken als materiaal, zijnde afval in plaats van bijproduct? Immers dan is er sprake van een sluitende aanpak inzake het gebruik van LD-staalslakken waardoor het milieu proactief beter wordt beschermd.

Ingediende aanvulling 0509302925

Wanneer gekeken wordt naar de ondertekening van het rechtsoordeel, blijkt dat deze is ondertekend door de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, namens deze, de directeur Duurzaamheid, mevr. Drs. J.C.W. Vlug.

Onderzoek of een staatssecretaris of diens directeur Duurzaamheid een rechtsoordeel mag geven leert, dat een staatssecretaris en diens directeur geen formeel rechtsoordeel kan geven zoals een rechter dat doet. Een rechtsoordeel is voorbehouden aan de rechterlijke macht en wordt gegeven in het kader van juridische procedures.

Wat een staatssecretaris wel kan doen, is een standpunt of beleidslijn formuleren over juridische of maatschappelijke kwesties binnen zijn of haar portefeuille. Dit kan betrekking hebben op de interpretatie en toepassing van wetten, maar dit heeft geen juridisch bindend karakter zoals een uitspraak van een rechter.

Van herziening van het rechtsoordeel, dat ik eerder heb aangegeven in de zienswijze kan hierdoor geen sprake zijn. De term rechtsoordeel is in de brief met kenmerk IENM/BSK-2017-215506 onrechtmatig gebruikt en wekt een veronderstelling alsof er een rechteroordeel aan ten grondslag ligt aan het besluit om LD-staalslakken te bestempelen als bijproduct waardoor dit tevens niet als afval behoeft te worden gezien.

Er is hier gelet op de Algemene wet bestuursrecht sprake van dwaling, willekeur, onzorgvuldigheid en van Détournement de pouvoir en tart daardoor de beginselen van

behoorlijk bestuur. Het genomen besluit en het handelen naar dit besluit is daardoor onrechtmatig.

LD-staalslakken kunnen daardoor niet als bijproduct worden gezien als gevolg van een rechtsoordeel. Indien vastgehouden wordt aan het in het rechtsoordeel voorgestelde beleid is het opstellen van nadere criteria in het CMP noodzakelijk voor een juiste toepassing van LD-staalslakken als bijproduct en dient hiervoor apart beleid te worden gemaakt met een zelfstandig nieuw besluit, waarbij het voornoemde rechtsoordeel wordt ingetrokken op basis van onrechtmatigheid.

Anders: Het stellen van nadere criteria aan gebruik LD-staalslakken ontbreekt in deze CMP
Volgens de Kaderrichtlijn afvalstoffen mogen in Europese of Nederlandse regelgeving nadere criteria gesteld worden aan 'bijproducten'. Thans is dat voor LD-staalslakken niet het geval en ook in dit ontwerp CMP komt dit in zijn geheel niet aan de orde, terwijl er ernstige nagenoeg onoplosbare milieuproblemen zijn met LD-staalslakken na toepassing als circulaire bouwstof in Nederland. Met bovendien ernstige uitloog naar grondwater/ lozing op oppervlaktewater waardoor het ecosysteem ernstig wordt verstoord en van invloed is op ons drinkwater >>schaars goed aan het worden.

Ten tijde van de LD-staalslakken in onze leefomgeving werd ten aanzien van de handhaving het volgende duidelijk:

DCMR is de Omgevingsdienst en is niet bevoegd in het kader van toetsing bestemmingsplan en stof rond een bouwwerk. Na contact met de GGD blijkt dat hiervoor de gemeente destijds verantwoordelijk was op basis van het Bouwbesluit artikel 7.22 restrisico gebruik bouwwerken, open erven en terreinen (thans onderdeel BAL van de Omgevingswet). De gemeente trad in het begin niet op, vanwege de onduidelijkheid wie moest handhaven. Pas later, bij de uitloog in de omgeving van het bouwwerk werden politie, Boa Waterschap en Boa DCMR actief. Het kwaad is dan al geschiet. Bovendien zijn de maatschappelijke kosten voor het opruimen enorm hoog, loopt dit in de regel in de miljoenen en is er vaak geen oplossing waar de LD-staalslakken naar toe moeten. Voorkomen is daarom beter dan genezen.

In dit CMP ontbreekt duidelijk een bijlage 'Criteria gebruik LD-staalslakken' bij de beoordelingsroute bijproduct. Indien het rechtsoordeel van 2017 niet wordt herzien is het opstellen van nadere criteria voor het gebruik van een bijproduct zijnde LD-staalslakken noodzakelijk, gelet op de problemen die zich voordoen in de praktijk. Deze problemen vragen om een nadere regelgeving omtrent het gebruik.

Daarbij kan gedacht worden aan Ketenaansprakelijkheid, MER plicht voor toepassing behorend bij een noodzakelijke omgevingsvergunning en een verplichting van tussentijdse bemonstering van grond- en oppervlakte water. Dit lijkt een uitbreiding van regels, maar wanneer de toepassing niet correct wordt uitgevoerd is de milieu- en maatschappelijke schade niet te overzien. In feite dient de 'Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) in aanvullingen en ophogingen' in ere te worden hersteld door als criteria op te nemen in de beoordelingsroute bijproduct.

Een dergelijke route via een omgevingsvergunning kan het gebruik van LD-staalslakken beter reguleren, waardoor een juiste toepassing en handhaving beter is geborgd. Immers het traject om te komen tot een omgevingsvergunning betekent een wettelijk geregeld toezicht, een aangewezen bevoegd gezag en daardoor een aangewezen toezichthouder die kan handhaven. Al deze componenten ontbreken nu in eerste instantie doordat de LD-staalslakken worden aangemerkt als een bijproduct.

Met vriendelijke groet,

Bijlagen

- Rechtsoordeel LD-staalslak d.d. 22 september 2017
- Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) in aanvullingen en ophogingen

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Tata Steel IJmuiden BV
t.a.v.
Wenckebachstraat 1
1951 JZ Velsen-Noord

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

senior beleidsmedewerker

Kenmerk:
IENM/BSK-2017/215506

Datum **22 SEP. 2017**
Betreft **Rechtsoordeel LD-Staalslak**

Geachte

Naar aanleiding van uw verzoek d.d. 26 januari 2017 via de webtoets 'Afval of Grondstof' van Rijkswaterstaat om beoordeling van de bijproductstatus van LD-staalslak bericht ik u als volgt.

Uw verzoek

Uw verzoek betreft LD-staalslak, afkomstig van de productie van staal, te beschouwen als bijproduct. U dient dit verzoek in namens Tata Steel IJmuiden BV (hierna: Tata).

Voor de beoordeling heeft u informatie geleverd, gebaseerd op de vragen die in de webtoets 'Afval of grondstof' zijn opgenomen. Verder heeft u per e-mail (d.d. 14 februari, 26 april, 17 mei 2017) op aanvullende vragen geantwoord.

Beschrijving van de stof en de toepassing

Uit uw verzoek blijkt dat LD-staalslak ontstaat bij de productie van staal. Bij Tata wordt staal gemaakt in een converter volgens het Linz-Donawitzproces. Hierbij ontstaat LD-staalslak door in de converter verontreinigingen te binden met behulp van de toevoeging van een flux (zoals kalksteen en/of dolomiet) en het inblazen van zuurstof in het gesmolten ruwijzer. Vanwege de oxiderende omstandigheden worden sommige elementen gedeeltelijk geoxideerd en dragen bij tot de vorming van slak. Andere bestanddelen worden chemisch gebonden in de slak (zoals silicium, vanadium en fosfor).

Het proces wordt gestuurd op de kwaliteit van het staal en de samenstelling van de slak, dit laatste met name op de verhouding SiO_2/CaO . De inhoud van de converter is oververzadigd met kalk, waardoor na afkoeling de overtollige kalk in de vorm van kalkpitten in de slak achterblijft, de zogenoemde vrije kalk. Het proces bij Tata is erop gericht de hoeveelheid vrije kalk in de LD-staalslak zo laag mogelijk te houden.

De staalslak wordt bij een temperatuur van circa 1600 °C in pannen getapt, waarbij een fractie staal kan meekomen. De pannen worden leeggegoten in een slakbed en op gecontroleerde wijze gekoeld aan de lucht. Hierbij wordt de slak ook

regelmatig besproeid met water. Uiteindelijk ontstaat een kristallijn gesteente: De LD-staalslak waarin een staalfractie aanwezig is.

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Dit gesteente wordt uitgegraven, gezeefd en ontijzerd om het aanwezige staal aan de slak te onttrekken door Harsco Metals Holland BV. Dit gebeurt in opdracht van Tata en op het terrein van Tata. De LD-staalslak is direct toepasbaar als steen- of zandvervanger, maar wordt ontijzerd vanwege de economische waarde van het staal, dat direct ingezet kan worden in het staalproces. In een overeenkomst tussen Tata en Pelt & Hooykaas is vastgelegd dat Pelt & Hooykaas de LD-staalslak na ontijzering van Harsco zal afnemen. Deze LD-staalslak wordt door Pelt & Hooykaas BV vermarkt als verschillende eindproducten voor diverse toepassingen.

Datum

22 SEP. 2017

Het toepassingsgebied van LD-staalslak hangt af van het gehalte aan vrije kalk. LD-staalslak met een hoger vrij kalkgehalte ondergaat een natuurlijke veroudering tijdens het koel- en ontijzeringsproces, waardoor het toepassingsgebied van deze kwaliteiten wordt vergroot. Door de aanwezigheid van vrije kalk kan LD-staalslak een (tijdelijke) pH-verhogende werking hebben. De mate en duur van deze pH-verhogende werking is afhankelijk van de omstandigheden waaronder LD-staalslak wordt ingezet. Contact met water moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Als het materiaal in oppervlaktewater wordt toegepast, kan dit alleen in grote oppervlaktewateren genoemd in Bijlage O in de Regeling bodemkwaliteit, waarbij afhankelijk van de omstandigheden maatregelen moeten worden genomen. Om de pH-verhoging te voorkomen informeert Pelt & Hooykaas BV de afnemers over deze aspecten van de toepassing van LD-staalslak door een presentatie, en levering van werkinstructies, waarin voorzorgsmaatregelen zijn opgenomen om adequate voorzieningen te treffen om een eventueel pH-effect tegen te gaan. De afnemer dient een verklaring te ondertekenen dat deze informatie is ontvangen, waarmee invulling gegeven wordt aan de zorgplicht uit artikel 7 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

De toepassing waarvoor de bijproductstatus wordt aangevraagd is het gebruik van LD-staalslak voor verschillende eindproducten en steenbestorting in de Grond, Weg en Waterbouw (GWW). Het materiaal wordt in de GWW onder andere gebruikt als LD-granulaat voor verhardingslagen, als zandvervanging en als steenbestorting. Daarnaast geeft u aan dat het materiaal breder inzetbaar is voor vele andere toepassingen.

Ook verwijst u in uw verzoek naar de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied die op 2 juni 2014 per brief bevestigd heeft dat de omgevingsdienst van mening is dat de LD-staalslak als bijproduct kan worden beschouwd.

Reactie op uw verzoek

Het resultaat van uw beoordeling is getoetst op basis van het door u ingevulde vragenformulier, de overige door u daarbij ingediende stukken en de later door u per e-mail gestuurde aanvullende informatie, met inachtneming van de thans geldende nationale en Europese wet- en regelgeving, het hierop gehanteerde beleid en de op dit moment bestaande nationale en Europese jurisprudentie.

U heeft in uw verzoek verschillende uiteenlopende toepassingen van LD-staalslak opgenomen. Rechtsoordelen worden op grond van jurisprudentie afgegeven op basis van een case-by-case benadering. Dat betekent dat het rechtsoordeel wordt afgegeven voor een specifiek materiaal met een specifieke toepassing. De door u vermelde mogelijke toepassingen zijn echter uiteenlopend omschreven in uw

verzoek, waarbij u heeft aangegeven met name te leveren als **bouwstof in de GWW**. Daarom beperkt dit rechtsoordeel zich tot LD-staalslak die geleverd wordt voor verschillende producten (LD-granulaat voor verhardingslagen, LD-staalslaggroep ZV voor zandvervanging) en steenbestorting (LD-staalslak voor de waterbouw) voor toepassing in de GWW en zoals deze vermarkt worden via Pelt & Hooykaas BV.

Bestuurskern
Dir. Duurzaamheid
Cluster C

Datum

22 SEP. 2017

Juridisch kader

Voor de beoordeling of een stof of voorwerp als bijproduct is aan te merken, geldt de voorwaarde dat wordt voldaan aan hetgeen is bepaald in artikel 1.1, lid 6, 4^e volzin, van de Wet milieubeheer (Wm):

"Als afvalstoffen worden in elk geval niet aangemerkt stoffen, mengsels of voorwerpen die bijproducten zijn in de zin van artikel 5 van de kaderrichtlijn afvalstoffen, indien deze bijproducten voldoen aan de in dat artikel gestelde voorwaarden en aan de in een krachtens dat artikel van de kaderrichtlijn afvalstoffen vastgestelde uitvoeringsmaatregel of in een regeling van Onze Minister daartoe aangegeven criteria."

Artikel 5 van de richtlijn 2008/98/EG (hierna "kaderrichtlijn"), spreekt over "een stof die of een voorwerp dat het resultaat is van een productieproces dat niet in de eerste plaats bedoeld is voor de productie van die stof of dat voorwerp". De door de Europese Commissie uitgebrachte *Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste* van juni 2012 (hierna: "Guidance") gebruikt hiervoor de term *productieresidu*. Een beoordeling als bijproduct kan dus alleen betrekking hebben op productieresiduen; stoffen of materialen die vrijkomen uit een productieproces.

De Europese Commissie heeft voor LD-staalslak geen uitvoeringsmaatregel vastgesteld. Ook is er in Nederland geen ministeriële regeling voor LD-staalslak vastgesteld. In dat geval, zo volgt uit paragraaf 1.2 van de Guidance, moet van geval tot geval een toetsing gedaan worden aan de in artikel 5 van de kaderrichtlijn gestelde voorwaarden.

Een productieresidu kan alleen als bijproduct worden aangemerkt (en niet als afvalstof in de zin van artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer), indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a) *het is zeker dat de stof of het voorwerp zal worden gebruikt;*
- b) *de stof of het voorwerp kan onmiddellijk worden gebruikt zonder enige verdere verwerking anders dan die welke bij normale productiepraktijken gangbaar is;*
- c) *de stof of het voorwerp wordt geproduceerd als een integraal onderdeel van een productieproces; en*
- d) *verder gebruik is rechtmatig, m.a.w. de stof of het voorwerp voldoet aan alle voorschriften inzake producten, milieu en gezondheidsbescherming voor het specifieke gebruik en zal niet leiden tot over het geheel genomen ongunstige effecten op het milieu of de menselijke gezondheid.*

Voor de beoordeling van voorwaarden b en c wordt aangesloten bij de toelichting die wordt gegeven in de ministeriële Regeling criteria bijproducten kaderrichtlijn afvalstoffen van 18 maart 2015 (verder: regeling). Over voorwaarde b wordt hier onder meer gezegd:

"Als duidelijk is dat het productieresidu wordt toegepast in een bewezen functioneel en beheersbaar proces, dat wil zeggen een proces dat een specifiek beoogd product (stof, materiaal, voorwerp, artikel) oplevert, of een specifiek beoogde kwaliteit (energie, bodemverbetering, ophoging, afdekking, enz.), kan dat proces worden aangemerkt als 'normale

productiepraktijk' en kunnen alle behandelingen die in het kader van dat proces plaatsvinden worden aangemerkt als 'gangbaar' bij deze normale productiepraktijk. "

Bestuurskern
Dir. Duurzaamheid
Cluster C

Datum

22 SEP. 2017

Over voorwaarde c wordt onder meer gezegd :

"het residu is onlosmakelijk gekoppeld aan het productieproces waarbij het ontstaat, dat wil zeggen het ontstaat bij de gangbare, normaal beheerste uitvoering van het proces. Dit betekent dat niet wordt voldaan aan voorwaarde c als het residu ontstaan is door een niet-beheerste afwijking van het normale verloop van een productieproces."

In het licht van de toetsing op rechtmatigheid (voorwaarde d) omvat het juridisch kader dus ook de regelgeving die specifiek geldt voor de toepassing van LD-staalslak als bouwstof in de GWW.

Beoordeling

Is de stof een productieresidu?

LD-staalslak komt vrij in de staalindustrie. Het hoofddoel van het productieproces is de productie van staal. In de terminologie van de kaderrichtlijn afval komt de LD-staalslak hierbij vrij zonder dat dit in de eerste plaats bedoeld is. De LD-staalslak beoordeel ik daarom als een productieresidu.

Voorwaarde (a): Is het zeker dat de stof zal worden gebruikt?

Tata beschikt over lopende contracten met Harsco Metals Holding BV en Pelt en Hooykaas BV. Uit het verzoek blijkt dat LD-staalslak een grondstof is die bij voorkeur in plaats van natuurlijke bouwgrondstoffen, zoals groevesteen en riviergrind, gebruikt wordt. U geeft aan dat de afzet afhankelijk is van de markt, maar dat de afgelopen 80 jaar nog nooit sprake is geweest van onverkoopbare staalslak en dit onderbouwt u met een overzicht van aanbod en afzet bij Pelt & Hooykaas BV over de jaren 2006 t/m 2014.

Met de door u aangeleverde informatie is voldoende aangetoond dat het vrijkomende LD-staalslak dat wordt gebruikt als bouwstof in de GWW voldoet aan voorwaarde a.

Voorwaarde (b): Kan de stof onmiddellijk worden gebruikt zonder enige verdere verwerking anders dan die welke bij normale productiepraktijken gangbaar is?
Voordat LD-staalslak wordt ingezet als bouwstof in de GWW wordt staal teruggewonnen door Harsco Metals Holding BV en wordt de LD-staalslak gezeefd en gebroken om deze op specificatie (korrelmaat) te kunnen leveren. Het terugwinnen van het staal is een gangbare productiepraktijk met economische reden, omdat dit staal weer direct in het staalproductieproces ingezet kan worden. Het breken en zeven zijn dezelfde fysieke bewerkingen die ook worden toegepast op natuurlijke grondstoffen en zijn typische fysieke bouwstof-bewerkingen, waarbij de chemische samenstelling niet verandert. Deze bewerkingen worden daarom gezien als gangbaar bij de normale praktijk van het produceren van bouwstoffen in de GWW.
Hiermee is aan voorwaarde b voldaan.

Voorwaarde (c): Is de stof geproduceerd als een integraal onderdeel van het productieproces ?

Uit de procesinformatie blijkt dat LD-staalslak integraal ontstaat bij de productie van staal. Het proces bij Tata is erop gericht de hoeveelheid vrije kalk in de LD-staalslak zo laag mogelijk te houden.

Hiermee is ook aan voorwaarde c voldaan.

Voorwaarde (d): verder gebruik is rechtmatig, m.a.w. de stof voldoet aan alle voorschriften inzake producten, milieu en gezondheidsbescherming voor het specifieke gebruik en zal niet leiden tot over het geheel genomen ongunstige effecten op het milieu of de menselijke gezondheid

Uit uw informatie blijkt dat de samenstelling en eigenschappen van LD-staalslak, de eindproducten en de toepassing voldoen aan het Bbk. Dit is aangetoond met verwijzing naar BRL 9345 en het gegeven dat de LD-staalslak aan de eindgebruiker geleverd wordt met het bijbehorende NL BSB-productcertificaat.

U geeft aan dat regelmatig wordt getoetst of de LD-staalslak die wordt geproduceerd steeds een voldoende milieutechnische kwaliteit heeft om te voldoen aan de eisen van het Bbk.

LD-staalslak zonder afvalstatus valt onder REACH en moet daarom een registratie hebben om op de markt gebracht en gebruikt te worden. Uit uw informatie blijkt dat de LD-staalslak geregistreerd is in het kader van de Europese REACH wetgeving Verordening (EG) No 1907/2006 (EG, 2006). Het product is geregistreerd onder de EC naam "Steelmaking Slag Converter (BOS)" (LD-staalslak) met EC nummer 294-409-3/CAS nr. 91722-09-7. In het REACH veiligheidsblad, horende bij het verzoek d.d. 26 januari 2017, wordt aangegeven dat de LD-staalslak onder de voorgegeven behandelingen bij opslag en transport en toepassingen over het geheel genomen geen ongunstige effecten heeft op milieu en menselijke gezondheid. De blootstelling van mensen die werken met staalslak moet gedurende en na normaal gebruik geminimaliseerd worden door middel van een normale, juiste industriële hygiënische praktijk, en gangbare maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de veiligheid en gezondheid, zoals stofbestrijding.

U geeft aan dat bij afzet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen van het Bbk. Voor de niet-genormeerde (tijdelijke) pH-effecten bestaat de zorgplicht zoals benoemd in artikel 13 van de Wet Bodembescherming en artikel 7 van het Bbk. Hieraan wordt invulling gegeven door levering onder certificaat en verstrekking van informatie en werkinstructies om afnemers te informeren over de mogelijke toepassingen en eventueel te nemen maatregelen. In het certificaat is de voorwaarde opgelegd dat toepassing dient plaats te vinden conform de instructies, en tevens zal de afnemer een verklaring moeten ondertekenen dat de informatie om invulling te kunnen geven aan de zorgplicht is ontvangen. De zorgplicht geldt zowel voor de toepassing van LD-staalslak als afvalstof, als voor de toepassing van LD-staalslak als bijproduct.

Op basis van de gegeven informatie, het proces en de toegepaste stoffen, is er geen aanleiding om te verwachten dat er risico's zijn die niet gedekt zijn door de eisen en normen die gelden. U geeft ook aan dat er geen risico's zijn voor mens en milieu.

Bij het bepalen of de beoogde toepassing van de LD-staalslak geen ongunstig effect voor het milieu heeft is ook gekeken naar de minimumstandaard volgens het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2). Zou de LD-staalslak de status "afvalstof" hebben, dan zou de verwerking moeten voldoen aan deze minimumstandaard. Zonder het etiket "afval" is de verwerking niet gebonden aan het LAP. Echter een laagwaardiger toepassing dan de minimumstandaard is te beschouwen

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Datum

22 SEP. 2017

als een milieunadeel. In dat geval voldoet de toepassing van de LD-staalslak niet aan voorwaarde d.

LD-staalslak valt als afvalstof onder sectorplan 3, Procesafhankelijk industrieel afval van productieprocessen. De minimumstandaard voor LD-staalslak is recycling. De toepassing als bouwstof in de GWW is te zien als recycling en is daarmee gelijkwaardig aan de minimumstandaard.

Bestuurskern
Dir. Duurzaamheid
Cluster C

Datum

22 SEP. 2017

Op basis van uw informatie stel ik vast dat de LD-staalslak hiermee aan voorwaarde d voldoet.

Rechtsoordeel

Op grond van het bovenstaande ben ik van oordeel dat **de beschreven LD-staalslak met beschreven toepassing als bouwstof in de GWW, zoals gereguleerd in het Bbk, kan worden aangemerkt als een bijproduct** in de zin van artikel 1.1, 6^e lid, 4^e volzin, Wet milieubeheer.

Dit rechtsoordeel is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het heeft een informatief karakter en kan als zodanig door u worden ingebracht bij beoordelingen en beschikkingen door het bestuursorgaan dat bevoegd gezag is ten aanzien van uw activiteiten.

Ik wijs u erop dat mijn oordeel in beginsel alleen betrekking heeft op de LD-staalslak van de hiervoor vermelde producent, door de betreffende producent vastgesteld en vastgelegd, verifieerbaar voor het bevoegd gezag. De in dit rechtsoordeel gegeven uitleg van de toepasselijke wettelijke voorschriften kan daarnaast worden gebruikt als handvat voor de beoordeling van mogelijke andere activiteiten soortgelijk aan die in dit rechtsoordeel omschreven.

Verder wijs ik u erop dat nog andere wet- en regelgeving dan de hierboven genoemde van toepassing kan zijn op LD-staalslak. U bent zelf verantwoordelijk om na te gaan welke wet- en regelgeving dit is en hieraan te voldoen.

In het geval dat LD-staalslak wordt geëxporteerd, geldt onverminderd de EVOA-verordening wanneer de betrokken autoriteiten buiten Nederland LD-staalslak aanmerken als afvalstof.

Dit rechtsoordeel zal zonder vermelding van persoonsnamen ter informatie voor derden worden gepubliceerd op:

<http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/afval/afval/>.

Indien u wenst dat ook de in het rechtsoordeel genoemde rechtspersonen in de publicatieversie wordt geanonimiseerd dient u dit binnen 14 dagen na het ontvangen van dit rechtsoordeel schriftelijk te melden¹.

Ik wijs er tenslotte op dat mijn oordeel, dat is gebaseerd op de door u geschetste feiten en omstandigheden, de thans geldende wet- en regelgeving en mijn beleid hierop en jurisprudentie, op enig moment door gewijzigde feiten of omstandigheden of nieuwe wet- en regelgeving en jurisprudentie achterhaald kan zijn en dan niet meer geldt. Het is uw verantwoordelijkheid om u op de hoogte te houden van dit soort wijzigingen.

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Datum

22 SEP. 2017

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
DE DIRECTEUR DUURZAAMHEID,

Mevr. drs. J.C.W. Vlug

1 T.a.v. , Rijkswaterstaat te Utrecht, Postbus 2232, 3500 GE
Utrecht

Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) als bouwstof in een werk, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Aanleiding

Aanleiding voor deze circulaire is de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Regeling bodemkwaliteit 2022 (Rbk 2022) per 1 januari 2024, ten gevolge waarvan de Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) in aanvullingen en ophogingen van 6 juli 2005 geactualiseerd dient te worden. De circulaire is in 2005 opgesteld omdat in een aantal situaties effecten zijn waargenomen van de toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) als bouwstof in een werk. Bij de toepassing bleek onvoldoende rekening te zijn gehouden met de specifieke eigenschappen van deze bouwstoffen. Uit de signaalrapportage staalslakken van de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport die op 19 april 2023 werd aangeboden aan de Tweede Kamer¹ blijkt dat deze problematiek nog steeds voorkomt.

Probleemstelling

Bij de toepassing van staalslak of hoogovenslak(zand) in een werk kan de zuurgraad van oppervlaktewater en grondwater afnemen (verhoging van de pH-waarde) als gevolg van de uitspoeling van vrije kalk. Ook de directe lozing van drainagewater op oppervlaktewater kan dit effect hebben. Grond of water met hoge pH-waarden kan in directe zin schadelijk zijn voor organismen die hiermee in aanraking komen. Hoge pH-waarden kunnen ook leiden tot indirecte effecten door mobilisatie van stoffen die van nature, of als gevolg van bodemverontreiniging, reeds in de bodem aanwezig zijn. Bovendien kunnen uit staalslak en hoogovenslak(zand) door uitloging ook niet genormeerde stoffen vrijkomen.

De mate waarin risico's voor mens en milieu kunnen optreden, is afhankelijk van diverse factoren waaronder de omvang van het werk, het ontwerp van het werk en de omvang en doorstroming van het aanwezige oppervlaktewater. In extreme situaties kan deze uitspoeling o.a. leiden tot vissterfte en risico's voor de gezondheid van mensen die met dit water in aanraking komen.

Bij de inwerkingtreding van het inmiddels vervallen Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming (Bsb) in 1995 werden staalslak en hoogovenslak(zand) alleen ruim boven de grondwaterstand toegepast in relatief dunne lagen, o.a. als fundering onder een wegverharding. Staalslak werd ook toegepast in waterbouwkundige werken in groot oppervlaktewater. De situaties waarin effecten zijn waargenomen betreffen toepassingswijzen van staalslak en hoogovenslak(zand), die vanaf circa 2004 in toenemende mate zijn gebruikt. Dit betreft met name toepassing in een werk met veelal veel grotere laagdikten, in grotere hoeveelheden dan bij wegfunderingen en met meer contact met grond- en regenwater. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van staalslak als zandvervanger in aardebanen of terpen van wegen en in grootschalige toepassingen als een wal of heuvel. In dit soort gevallen kan zonder het nemen van passende maatregelen uitspoeling optreden naar grond- en oppervlaktewater met gevolgen voor de (grond)waterkwaliteit. Met deze toepassingswijzen is in zowel het toenmalige Bsb als het in 2008 daaropvolgende Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en het in 2024 van kracht geworden Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geen rekening gehouden. Onder de Regeling bodemkwaliteit 2022 die per 1 januari 2024 is ingegaan is de producent of leverancier van grond, baggerspecie of bouwstoffen verplicht om in de milieuverklaring bodemkwaliteit de voorwaarden en beperkingen te vermelden die door de toepasser in acht moeten worden genomen.

Bij werkzaamheden met niet vormgegeven bouwstoffen kan stofvorming optreden. Blootstelling aan stof van staalslak en andere sterk basische bouwstoffen geeft een risico op irritatie van slijmvliezen. Zoals ook verwoord in productbladen van staalslak, moeten maatregelen worden genomen om stofemissies te beheersen. Dit kan onder meer worden bereikt door bevochtiging van staalslak. Opgemerkt wordt dat verhoging van de pH-waarde wellicht ook zou kunnen optreden bij toepassingen van andere bouwstoffen in werken. In welke mate dergelijke effecten kunnen optreden hangt van een aantal factoren af, zoals de hoeveelheid toegepast materiaal, de fijnheid van het materiaal, de chemische en minerale samenstelling, de aard en mate van contact met water en dergelijke. Aangezien vergelijkbare effecten bij specifieke, afwijkende toepassingen niet geheel zijn uit te sluiten, vestigt deze circulaire daarom ook aandacht op eventuele nieuwe soorten toepassingen van deze andere bouwstoffen die tot nu toe niet gebruikelijk zijn.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 30 015, Nr. 113

Doel circulaire

Bij de herijking van het normenkader voor de toepassing van bouwstoffen zal aandacht worden besteed aan de wijze waarop risico's voor mens en milieu ten gevolge van de genoemde effecten kunnen worden vermeden. Aangezien de herijking van het huidige normenkader nog in uitvoering is, beoog ik met een aanpassing van de circulaire uit 2005:

- deze te actualiseren naar de nu geldende wet- en regelgeving,
- de risico's van toepassingen van bovengenoemde bouwstoffen in een werk opnieuw onder de aandacht te brengen, en
- aan te geven hoe op een milieuhygiënisch verantwoorde manier met deze toepassingen kan worden omgegaan en daarmee invulling kan worden gegeven aan de zorgplicht.

Zorg voor verantwoorde toepassing

Inleiding

De specifieke kwaliteitseisen (samenstelling en emissie) voor bouwstoffen zijn opgenomen in Bijlage A bij de Regeling bodemkwaliteit 2022. Er is echter reeds geconstateerd dat deze kwaliteitseisen op zichzelf onvoldoende bescherming bieden tegen de thans bekende effecten. Desalniettemin rust op een ieder een zorgplicht om risico's voor mens en milieu (in casu de bodem en het oppervlaktewater) te voorkomen.

Zorgplichten

Het op of in de bodem toepassen van bouwstoffen is een milieubelastende activiteit (artikel 3.48m lid 1 Bal). Het toepassen van bouwstoffen in oppervlaktewater is aangewezen als lozingsactiviteit (artikel 3.48m lid 2 Bal). Voor milieubelastende activiteiten geldt de specifieke zorgplicht uit het Bal (artikel 2.11 Bal). Voor lozingsactiviteiten geldt de specifieke zorgplicht uit de waterschapverordening (artikel 2.4 bruidsschatregels waterschapverordening). Deze zorgplichten eisen van een toepasser van bouwstoffen dat:

- Alle redelijkerwijs mogelijke maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen voor veiligheid, gezondheid en milieu te voorkomen;
- Indien die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- Als die gevolgen niet voldoende kunnen worden beperkt: het toepassen van de bouwstoffen achterwege te laten, voor zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd.

Daarnaast schrijft de Regeling bodemkwaliteit 2022 voor dat de producent of leverancier van grond, baggerspecie of bouwstoffen verplicht om in de milieuverklaring bodemkwaliteit de voorwaarden en beperkingen te vermelden die door de toepasser in acht moeten worden genomen (artikel 4.11 Rbk). Ook kunnen aanvullende regels voor de toepassing van bouwstoffen en/of zorgplicht gelden vanuit lokale regelgeving.

Toepassing van staatslak en hoogovenslak(zand) als bouwstof in een werk kan leiden tot nadelige gevolgen voor het milieu. Er dient daarom te worden voorkomen dat deze bouwstoffen worden toegepast in situaties waarin ze ongeschikt zijn voor toepassing. De zorgplicht vereist dat de toepasser maatregelen treft om nadelige gevolgen van uitspoeling naar de bodem en het oppervlaktewater te voorkómen. Als al nadelige gevolgen zijn opgetreden, dienen maatregelen te worden genomen om die gevolgen op te heffen. De zorgplicht is ook van toepassing op stoffen of effecten waarvoor (nog) geen normwaarden zijn vastgesteld. Deze zorgplicht geldt ook bij toepassing van andere bouwstoffen waarbij zich soortgelijke problemen kunnen voordoen.

Nadrukkelijk verzoek

Gebruikers, aannemers en opdrachtgevers

Het wordt afgeraden staatslak en hoogovenslak(zand) zonder adequate voorzieningen te gebruiken in een werk, gezien de grote kans op optreden van nadelige gevolgen voor het milieu.

De toepassing van andere soorten bouwstoffen in (voor die bouwstoffen) tot nu toe niet gebruikelijke situaties, zouden in bijzondere gevallen soortgelijke problemen kunnen opleveren als bij de toepassing van staatslak en hoogovenslak(zand).

In alle hier genoemde gevallen dient reeds in de ontwerpfase rekening te worden gehouden met de beperkingen en toepassingsvoorwaarden van de te gebruiken bouwstoffen, om nadelige gevolgen voor veiligheid, gezondheid en milieu bij toepassing te voorkomen. In de ontwerpfase kan onder meer gebruik worden gemaakt van de kennis die bij de leverancier van de bouwstof aanwezig is.

Bij het voornemen om genoemde bouwstoffen toe te passen wordt dringend verzocht om vroegtijdig contact op te nemen met het bevoegd gezag en om het bevoegd gezag in staat te stellen om te beoordelen of de voorwaarden en beperkingen waaronder men de bouwstoffen wil toepassen

voldoende zijn om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Hiermee wordt geanticipeerd op een voorgenomen besluit tot invoering van een informatieplicht voor toepassing van dergelijke bouwstoffen.

Toepassers dienen een milieuverklaring bodemkwaliteit kritisch te controleren, zodat zij weten met welke niet-genormeerde stoffen of parameters zij rekening moeten houden bij de invulling van de zorgplicht op grond van artikel 2.11 Bal. De zorgplicht vraagt telkens voor elke toepassing waarbij sprake is van niet-genormeerde stoffen of parameters om een specifieke, op de situatie afgestemde invulling. In geval van twijfel over de juistheid, volledigheid, interpretatie of actualiteit van een milieuverklaring bodemkwaliteit die hem bij een partij is verstrekt, doet een toepasser er verstandig aan om meer informatie over de kwaliteit of toepassingvoorwaarden in te winnen bij degene die de milieuverklaring heeft opgesteld of om contact op te nemen met het bevoegd gezag.

Producenten/leveranciers

Onder de Regeling bodemkwaliteit 2022 is de verplichting opgenomen om de 'waarschijnlijke aanwezigheid' van een niet-genormeerde stof of andere relevante parameter in een partij te onderzoeken en in de milieuverklaring bodemkwaliteit te vermelden. In de begripsomschrijving van een niet-genormeerde stof in artikel 1.1 lid 1 Rbk 2022 is aangegeven dat het een stof betreft die niet is vermeld in bijlage A (bouwstoffen) of bijlage B (grond en baggerspecie) bij de Rbk en die de partij ongeschikt kan maken voor het toepassen volgens de toepassingsregels. De toepassingsregels zijn opgenomen in paragraaf 4.123 (bouwstoffen) Bal, paragraaf 4.124 (grond en baggerspecie) Bal en in artikel 2.11 (zorgplicht) Bal. De producent of leverancier van grond, baggerspecie of bouwstoffen is verplicht om in de milieuverklaring bodemkwaliteit de voorwaarden en beperkingen te vermelden die door de toepasser in acht moeten worden genomen.

De producent of leverancier moet zich ervan bewust zijn dat hij op onvolledigheid of onjuistheid van een door hem afgegeven milieuverklaring bodemkwaliteit kan worden aangesproken.

Ik ga ervan uit dat producenten en leveranciers van staalslak en hoogovenslak(zand) voldoende kennis hebben van de mogelijke effecten op de bodem, het oppervlaktewater en de gezondheid van de direct betrokkenen bij de toepassing van deze bouwstoffen in de verschillende situaties die zich kunnen voordoen. Ik verzoek producenten en leveranciers om uiterste zorg te betrachten bij de beslissing om tot levering van deze bouwstoffen over te gaan en ook dat potentiële afnemers in een vroeg stadium worden geïnformeerd over de voorwaarden en beperkingen die een toepasser in acht moet nemen. Hetzelfde beroep op verantwoordelijkheid en het in acht nemen van uiterste zorg doe ik op andere organisaties die bij het ontwerp en aanleg van werken met deze bouwstoffen zijn betrokken.

Bevoegd gezag

De kwaliteit van de bouwstoffen moet op het moment van toepassen bekend zijn. Het bevoegd gezag kan controleren of er bij toepassing van een partij bouwstoffen een milieuverklaring bodemkwaliteit aanwezig is. Mocht het bevoegd gezag twijfels hebben over de juistheid, volledigheid, interpretatie of actualiteit van een milieuverklaring bodemkwaliteit, dan kan het de toepasser daarop wijzen. Het bevoegd gezag kan de toepasser erop wijzen dat hij het risico loopt dat de partij niet aan de toepasselijke milieukwaliteitseisen voldoet, met alle consequenties van dien. De toepasser wordt zo in staat gesteld nadere actie te ondernemen, zoals aanvullende informatie over de partij vragen aan de producent of leverancier en zo nodig aanvullend onderzoek laten doen om alsnog aan de ontbrekende informatie te komen die hij nodig heeft om te kunnen beoordelen of de partij voldoet aan de toepassingsregels van het Bal.

Een bevoegd gezag dat tekortkomingen constateert in een milieuverklaring bodemkwaliteit die bij een melding is gevoegd kan dat doorgeven aan de ILT. De ILT is namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat belast met het toezicht en de handhaving in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De ILT kan dan de nodige actie ondernemen om te voorkomen dat in de toekomst opnieuw dergelijke milieuverklaringen bodemkwaliteit worden afgegeven.

Mocht achteraf blijken dat een toegepaste partij niet aan de toepassingsregels voldoet, dan ga ik ervan uit dat bestuursrechtelijke maatregelen worden getroffen op grond van de specifieke zorgplicht uit artikel 2.11 van het Bal of eventuele van toepassing zijnde zorgplichten die door het bevoegd gezag zijn opgenomen in lokale regelgeving. Dit kan in het meest vergaande geval betekenen dat toegepast materiaal weer moet worden verwijderd.

Allen

Gezien de zorgplichten moeten leveranciers, gebruikers en toezichthouders zich in alle gevallen rekenschap geven van de specifieke eigenschappen van deze bouwstoffen en bij de toepassing daarvan uiterste zorgvuldigheid in acht nemen. Dit omvat zowel de diverse milieuhygiënische aspecten bij toepassingen, als het zorgdragen voor persoonlijke veiligheid en arbeidshygiëne van werknemers en andere betrokkenen in de omgeving (verplichtingen voortvloeiend uit de Arbeidsomstandighedenwet- en regelgeving), mede door gebruikmaking van aanwijzingen in de

betreffende materiaalveiligheidsbladen. Het Openbaar Ministerie is bevoegd om in voorkomende gevallen over te gaan tot strafrechtelijke handhaving van deze zorgplichten. Door middel van onderzoek zal het beeld van toepassingen van slakken en andere bouwstoffen waarbij zich soortgelijke problemen zouden kunnen voordoen, mogelijke effecten daarvan en oplossingen daarvoor, worden gecompleteerd. Resultaten van dat onderzoek zullen worden gebruikt bij de herijking van het normenkader voor de toepassing van bouwstoffen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

*De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen*